

Hazırlayan
Emir Ali Türkmen

Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 1

20'lerden 70'lere Seçme Metinler

Ertuğrul Kürkçü'nün Önsözüyle

dipnot yayınları

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	9
ÖNSÖZ.....	13
Ertuğrul Kürkçü	
KOMÜNİST ENTERNASYONALİN KURULUŞ KONGRESİNDE KONUŞMA.....	57
Mustafa Suphi	
KEMALİZMİN TEKAMÜLÜ: MİLLİ İNKILAPTAN BURJUVA DİKTATÖRLÜĞÜNE.....	65
Şefik Hüsnü	
TARİH VE ÜRETİCİ GÜÇLER.....	79
Hikmet Kıvılcımlı	
ÖZEL OLARAK TÜRKİYE'DE DEVRİM.....	89
Hikmet Kıvılcımlı	
İŞÇİ SINIFI VE KÖYLÜLÜK.....	105
Hikmet Kıvılcımlı	
İSLÂMLIK VE SOSYALİZM.....	109
Hikmet Kıvılcımlı	

II. PRATİK DEVRİM ORJİNALLİĞİMİZ: ORDU.....	116
Hikmet Kıvılcımlı	
ORDU KILICINI ATTI!.....	120
Hikmet Kıvılcımlı	
TÜRKİYE SOSYALİZMİ.....	127
Mehmet Ali Aybar	
BÜROKRASİ ÜZERİNE TARTIŞMALAR.....	167
Behice Boran	
BÜROKRATLAR BİR SINIF MIDIR?.....	179
Behice Boran	
BÜROKRATLARIN ÇELİŞMELİ DURUMU.....	188
Behice Boran	
MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM.....	199
Mihri Belli	
YÖN BİLDİRİSİ.....	265
TİP'E DAİR.....	273
Doğan Avcıoğlu	
<i>TÜRKİYENİN DÜZENİ ÜZERİNE.....</i>	<i>281</i>
<i>AYDINLIK SOSYALİST DERGİYE AÇIK MEKTUP.....</i>	<i>335</i>
Mahir Cayan	
KESİNTİSİZ DEVRİM I.....	361
Mahir Cayan	

TÜRKİYE DEVRİMİNİN YOLU.....	425
Hüseyin İnan	
TÜRKİYE'DE MİLLİ MESELE.....	491
İbrahim Kaypakkaya	
ŞAFAK REVİZYONİZMİNİN KEMALİST HAREKET, KEMALİST İKTİDAR DÖNEMİ, İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI YILLARI, SAVAŞ SONRASI VE 27 MAYIS HAKKINDAKİ TEZLERİ.....	557
İbrahim Kaypakkaya	

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AP	Adalet Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CIA	Amerikan Merkezi İstihbarat Teşkilatı
ÇKP	Çin Komünist Partisi
DDKO	Devrimci Doğu Kültür Ocakları
Dev-Genç	Devrimci Gençlik
DİSK	Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DP	Demokrat Parti
FKF	Fikir Kulüpleri Federasyonu
İT	İttihat ve Terakki
MDD	Milli Demokratik Devrim
MİT	Millî İstihbarat Teşkilâtı
PDA	Proleter Devrimci Aydınlik
RMÇP	Rumen Milli Çiftçi Partisi
RSDİP	Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi
SBKP	Sovyetler Birliği Komünist Partisi
SD	Sosyalist Devrim
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBP	Türkiye Birlik Partisi
TDGF	Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu
THKO	Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP-C	Türkiye Halk Kurtuluş Partisi - Cephesi
TİİKP	Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi
TİP	Türkiye İşçi Partisi
TKF	Türkiye Komünist Fırkası
TKP	Türkiye Komünist Partisi
TKP-ML	Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist
TOS	Türkiye Öğretmenler Sendikası

SUNUŞ

Bu derlemeyi yapmaktaki amacımız Türkiye sosyalist hareketinin yaklaşık yarım yüzyıllık dönemine ait düşünce geleneğini bir bütünsellik içerisinde yeni kuşak okurla buluşturmakür. Kitap, bu topraklardaki sosyalist sol geleneğin ana akımlarının oluşmasında etkili olmuş ve 1924'ten 1974'e uzanan tarihsel kesit içerisinde üretilmiş metinleri içermektedir. Mustafa Suphi'den İbrahim Kaypakkaya'ya, Şefik Hüsnü'den Mahir Cayan'a, Benice Boran'dan Hüseyin İnan'a uzanan tarihsel çizgide düşünce ve eylem üzerinden kendisini yeniden kuran kuşakların bıraktığı teorik mirası oluşturan bu "temsili" metinler, Türkiye'de sosyalist düşüncenin tarihsel serüveni içinde ortaya çıkan eğilimlerin dayanağı olan temel tez ve argümanları kapsamı açısından önem taşımaktadır.

Kitabı hazırlarken, Türkiye sosyalist solunun kendisine teorik bir zemin açmasını ve bağımsız bir düşünce ve eylem damarı olarak ortaya çıkmasını sağlayan özgün fikirler çerçevesinde yeni siyasal hareketlerin ve çizgilerin oluşmasını teşvik eden, bu hareket ve yönelimlerin düşünsel kaynakların oluşturan metinleri seçmeye çalıştık. Tarihsel serüveni kendi içindeki polemikler ve ayrışmalarla ilerleyen Türkiye sosyalist solunda TKP'den

TKP-ML'ye, TİP'ten THKP-C'ye uzanan farklı politik hatları ve pratik tutum alışları oluşumuna zemin sağlayan ideolojik ayrışmaların hangi noktalarda -bir seçki olmanın taşıdığı muhtemel eksikliklere rağmen- kendini gösterdiğini daha bir belirgin kılmayı amaçladık.

Türkiye sosyalist hareketini geçmişten geleceğe bağlayan bu metinleri, yazıldıkları dönemin koşullarını dikkate alan bir okumaya imkân vermek ve tarihsel bir perspektiften bakıp karşılaştırma yapılmasına yardımcı olmak için kronolojik olarak derledik.

Hikmet Kıvılcımlı'nın "Tarih Tezi"nden, Doğan Avcıoğlu'nun "Türkiye'nin Düzeni"ne; Mahir Çayan'ın "oligarşi", "sömürge tipi faşizm" gibi terimler kullanarak açıkladığı Türkiye devletinin tipi ve biçimiyle ilgili tartışmalardan Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısının neliği bağlamındaki az gelişmişlik, Asya Üretim Tarzı, feodalite tartışmalarına; Milli Demokratik Devrim ve Sosyalist Devrim saflaşmalarını temsil eden "Tam Bağımsız ve Demokratik Türkiye"- "Sosyalist Türkiye" polemiklerinden SBKP-ÇKP çatışmasının yol açtığı ayrışmalara ve Türkiye'deki "milli mesele"ye (Kürt sorunu) değinen bu yazılar, sosyalist teorinin bu topraklarda nasıl güncellendiğinin ve sosyalist siyasal öznelerin birbirlerinden hangi noktalarda ayrıldıklarının hikâyesidir bir bakıma.

Türkiye'deki sosyalist düşüncenin ve sosyalist siyasal akımların farklı hatlarda oluşmasına kuramsal açıdan kaynaklık eden metinlerin bir arada olmasının hangi tartışmaların eskidiği, hangilerininse güncelliğini ve yakıcılığını koruduğu konusunda okura bir fikir vermesini umuyoruz.

Metinleri dizgi ve yazım hatalarından olabildiğince arındırmaya çalıştık. Ancak anlam bulanıklığını gidermek için zorunlu olduğunu düşündüğümüz durumlar dışında metinlere hiçbir müdahalede bulunmadık, onları yazıldıkları haliyle aktarmaya

özen gösterdik. Bu derlemede iki metnin daha yer almaşım istiyorduk: İdris Küçükömer'in yazdığı, 1969'da FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu) ile İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği ve İktisat Fakültesi Talebe Cemiyeti'nin ortak yayım olarak basılan *Osmanlılarda Kapitalist Düzene Gecikmemesi ve Bürokratlar ile Ortanın Solunun Gelişimi* adlı broşür ile Sencer Divitçioğlu'nun *Yön* dergisinde (Sayı: 171, 8 Temmuz 1966) yayımlanmış olan "Doğan Avcıoğlu'nun Yazısı Üzerine" adlı makalesi. Ancak Küçükömer'in yayması, Divitçioğlu'nunsa kendisi bu metinleri kitaba almamıza izin vermediler.

Bu kitabın ortaya çıkması kolektif bir emeğin ürünüdür. Bu metinlerin temin edilmesinde ve seçilmesinde arkadaşlarımız İbrahim Yıldız, Ümit Özger, Ertuğrul Kürkçü, Tanıl Bora, Gökhan Atılğan, Mustafa Şener ve Banş Ünlü'nün benden çok emekleri oldu.

Dipnot Yayınları'nın Kuram ve Politika Dizisi'nde yer alan ama bu kitapla birlikte kendi başına bir dizi teşkil edecek olan başka kitapların da yayıma hazırlandığı haber vermek isteriz: *Türkiye Sosyalist Solu Kitabı 2: 70'lerden 80'lere Seçme Metinler*, *Kürt Solu Kitabı: 60'lardan 2000'lere Seçme Metinler* ile *Feminizm Kitabı: 1900'lerden 2000'lere Seçme Metinler*.

Emir Ali Türkmen

Ö N S Ö Z

Ertuğrul Kürkçü

Dipnot Yayınevi, Türkiye'nin sosyalist düşünce ve eylem insanlarının siyasal düşünce ve mücadele tarihimize iz bırakmış teorik-politik metinlerini bir araya getirirken, bizi yalnızca sosyalist mücadelenin bir teorik muhasebesine davet etmiş olmakla kalmıyor, bu muhasebenin her şeyden önce sosyalist siyasal düşünüşün bilgisini birincil kaynaklardan edinerek gerçekleştirmenin önemini de altını çiziyor.

Bu derlemede yer alan metinlerin yazarları -biri dışında- artık aramızda değil; çelişkilerini çözümlmek ve bir devrimin yolunu aramak için üzerine akıl yordukları, değiştirmek için eyleme geçtikleri dünya da aynı dünya değil. Yalnızca Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) kurucusu Mustafa Suphi'nin derlemenin hemen başında yer alan Komünist Enternasyonal'in kuruluş toplantısındaki konuşmasında resmettiği dünya ve Türkiye manzarasını günümüz dünyasıyla karşılaştırmak bile bu çarpıcı karşıtlığı göz önüne getirmeye yeter.

Moskova'da, dünyanın geleceğini değiştirecek olan bu görkemli III. Enternasyonal'de proletaryanın ezilen Türk köylülüğünün ve işçi sınıfının adına, özgürlüğün, eşitliğin, kardeşliğin adına, zalim ve yırtıcı emperyalizmden çok çekmiş, ka-

pitalizmin pençesi ve Batı uygarlığının şiddeti altında mahvolan silahlı bir halkın adına konuşmak ne büyük bir mutluluk. Gerçek şudur ki, Türkiye'de diğer devletlerde olduğu gibi halkın canına kastedip kanını emen birçok barbar ve alçaktan başka, bir de sadece Ermenilerin değil, fakir işçi ve köylü kitlesinin de kanını akıtan Osmanlı padişahları vardır. Barbarlığı temsil edenler ezilen halk kitleleri değil Osmanlı padişahlarıdır.

Yoldaşlar! Rusya'da bulunan işçi ve köylü temsilcileri Ekim Devrimi'nden sonra sermayeye karşı savaşı başlatmayı ve özellikle naip denen bu ağgözlüleri yok etmeyi başarmışlardır.

Bir yıl önce Osmanlı paşaları orduyu Hazar Denizi kıyılarını, İran'ı, Türkistan'ı işgale göndermeyi tasarladıkları sırada Moskova'da, tüm dünyaya mutluluk vadeden bu başkentte Türk devrimcileri bu paşaların maceracı tutkularına başkaldırmalardı. Sesimizi boğmak isteyen Moskova'daki Osmanlı elçisi Rus topraklarından derhal atılmamızı istemek için Rusya Cumhuriyeti hükümetini notalara boğmuş ve, Müslüman Taşkent, Örenşehir, Kazan halkları arasında şiddetli bir propagandayı yöneterek çalışmamızı yok etmeye dört elle sarılmıştı.

Burjuva gazetelerinde bizlere karşı yöneltilen makalelerde: "Asya'nın en ucuna dek uzanan Müslüman dünya, Osmanlı ordusunun zaferini kutlarken Türk Tatar milletine duyulan bu en kutsal inançla alay eden bu insanlar kimlerdir? Hangi dinden ve hangi millettendirler?" gibi sorular yer alıyordu. Ama elçilik Müslüman Doğu dünyasını ikiyüzlü sorularıyla aldatmak isteyince biz Türk komünistleri dünyanın vatani-miz, insanlığın da milletimiz olduğunu büyük bir ciddiyetle bildirdik.